

ЛИСТ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА

**Пуштена у рад прва
трафостаница за
ЕКСПО 2027**

Сарадња са Кином

Договор о новој фабрици трансформатора

Фото: Министарство привреде

В. д. директора Електродистрибуције Србије, Биљана Комненић, заједно са потпредседницом Владе Србије и министарком привреде Адријаном Месаровић, посетила је кинеску енергетску компанију ТБЕА која је заинтересована за покретање производње трансформатора у Србији. Током посете крајем априла српска делегација се састала са представницима ТБЕА у

Тјенђину и разговарала о сарадњи, трансферу технологија и знања, а главна тема је била отварање погона у нашој земљи.

– Руководство ТБЕА, једне од водећих компанија у производњи електроенергетске опреме и технолошким иновацијама у Кини, види Србију као приоритетну када је у питању улагање на европском тлу – рекла је Месаровић.

ПОТВРДА ИНВЕСТИЦИЈЕ

Долазак велике кинеске фабрике трансформатора у Србији најавио је и председник Србије Александар Вучић током званичне посете Кини од 24. до 28. маја 2026. године. Преговори о фабрици трансформатора вођени су у склопу ширих разговора о енергетској безбедности и инфраструктури. Као заинтересованог инвеститора председник је поменуо разговоре са кинеском енергетском компанијом која производи и гасне генераторе, а чији представници треба да дођу у Србију на наставак преговора. Ова потенцијална инвестиција део је ширег економског пакета договореног током петодневне посете Кини, током које су потписани уговори о новим инвестицијама вредни 953 милиона евра.

Потписан је и Меморандум о разумевању између Владе Србије и компаније ТБЕА, а Месаровић је истакла да је држава опредељена за стратешку сарадњу са овом компанијом када је у питању производња трансформатора на територији наше земље.

– Имали смо веома конкретне разговоре када је у питању отварање њиховог производног погона у Србији и производња трансформатора различитих напонских снага. Дефинисали смо наредне кораке у погледу оног што стручни тимови треба да ураде, меморандумом о разумевању, утврдили све наредне кораке и наш заједнички циљ, а то је отварање фабрике која ће омогућити отварање нових радних места – рекла је Месаровић за српске медије након потписивања меморандума, којем је присуствовала и в. д. директора ЕДС.

Биљана Комненић је истакла да ЕДС у оквиру стратешког опредељења модернизације, аутоматизације и повећања ефикасности система, по строгим критеријумима бира енергетску опрему за реконструкцију и изградњу трафостаница.

– Ограничена конкуренција и дуги рокови испоруке на европском тржишту могу да успоре реализацију важних пројеката. Са стабилном и квалитетном производњом трансформатора у Србији, осигурало би се поштовање рокова – оценила је Комненић.

Представници кинеске компаније ТБЕА претходно су посетили ЕДС у Београду и обишли трафостанице са најмодернијом опремом у оквиру електро-дистрибутивног система.

Компанија ТБЕА је једна од највећих кинеских и светских компанија у сектору енергетике, специјализована за производњу опреме за пренос и дистрибуцију електричне енергије, развој пројеката обновљивих извора енергије, као и за изградњу нуклеарних електрана.

Р.Е.

5

11

16

18

САДРЖАЈ:

5 ТЕМА БРОЈА:
Енергетска инфраструктура за Међународну изложбу
**Пуштена у рад прва трафостаница
за ЕКСПО 2027**

8 АКТУЕЛНО:
Размена знања и искуства ЕДФ и ЕДС
**Стручњаци из дијаспоре веза за
развој сарадње**

12 АКТУЕЛНО:
Подвиг екипа Огранка Лесковац
**Нови живот далековода
Грделица-Предејане**

14 АКТУЕЛНО
Велика акција обнове мреже
**Важне реконструкције за лакши
живот на селу**

16 АКТУЕЛНО
Реконструкција ТС 35/10 kV Смедерево 4
**Спрема се ново рухо за централну
градску трафостаницу**

17 АКТУЕЛНО
ЕД Нови Сад прати градњу коридора
**Завршено каблирање мреже за
тунел у Петроварадину**

18 АКТУЕЛНО:
Годишњица Контакт центра ЕДС
Глас подршке корисницима

Издаје тромесечно

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658(497.11)(085.3)

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА: лист
Електродистрибуције
Србије / главни и одговорни уредник: Александра
Јанчић Ракичевић. -
2021, бр. 1 - . - Београд :
Електродистрибуција Србије, 2021-
(Београд : Службени гласник). - 30 стр

Тромесечно.
ISSN 2812-7668 = Електродистрибуција
(Београд, 2021)
COBISS.SR-ID 54609417

Издавач: Електродистрибуција Србије доо Београд
e-MAIL: pr@es.rs

В. д. директор:
Биљана Комненић

Директор центра
за односе са јавношћу:
Звездана
Јовановић-Половић

www.elektrodistribucija.rs

ЛИСТ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА

Главни и
одговорни уредник:
Александра
Јанчић-Ракичевић

Штампа:
„Службени гласник“ д. о. о.
Јована Ристића 1
11000 Београд

Тираж:
2.500 примерака

Пуштена у рад прва
трафостаница за
ЕКСПО 2027

Енергетска инфраструктура за Међународну изложбу

Пуштена у рад прва трафостаница за ЕКСПО 2027

„Стодесетка“ први пут изграђена за само годину дана

Трафостаница 110/35 kV Београд 44 у Сурчину пуштена је под напон крајем маја и постала је енергетска капија за напајање електричном енергијом комплекса ЕКСПО 2027. То је први завршен објект који је Електродистрибуција Србије обезбедила као неопходну електроенергетску инфраструктуру за беспрекорно функционисање међународне манифестације од националног значаја за Републику Србију.

– Најсавременија трафостаница Електродистрибуције Србије 110/35 kV Београд 44 завршена је за рекордних годину дана од почетка градње. Домаћа памет и деценије акумулираног инжењерског знања омогућили су да се нађу најбоља техничка решења за све изазове, мочварни терен уз канал Галовица, ограничен простор и захтев поузданог и стабилног напајања свих корисника. Заједно са новом трафостаницом 110/10 kV Београд 58 чини срце читавог пројекта који обезбеђује електричну енергију за ЕКСПО – истакла је Биљана Комненић, в. д. директора ЕДС.

У кратком року Електродистрибуција Србије је успешно одговорила на задатак да изгради две високонапонске трафостанице за напајање мултимедијалног комплекса ЕКСПО са свим припадајућим објектима, као и Националног стадиона. Овај подухват, реализован је уз одличну сарадњу са Министарством финансија.

– Захваљујући стручности, одговорности и максималној

посвећености свих запослених у оквиру Електродистрибуције Србије који су учествовали на пројекту, као и ангажованости извођача, радови се завршавају у року. Изградња трафостанице Београд 44 представљала је велики изазов, када узмемо у обзир да су радови трајали 12 месеци, што је до сада најкраћи период у ЕДС-у – рекао је Горан Стојановић, директор Сектора за планирање и инвестиције Београд.

Припремни радови за изградњу трафостанице започети су на јако неприступачном и девастираном терену, а већ месец дана касније урађена је темељна плоча на самом објекту.

Трафостаница је направљена на само пет метара од канала Галовица што је захтевало озбиљан труд и залагање у погледу грађевинских радова. Заједно са колегама из Србијавода дошло се до решења без угрожавања рокова за завршетак. У почетку је динамика радова била нешто спорија, узимајући у обзир тежину и комплексност посла, као и специфичност услова у којима се радило. Уз труд и знање грађевински радови на изградњи објекта ТС Београд 44 су завршени у априлу, а затим се кренуло са уношењем опреме, односно електромонтажним радовима. Главни извођач радова била је компанија Елнос и уграђена је најсавременија опрема реномираног произвођача Сименс захваљујући којој је објекат пет пута мањи од класичних.

То је прва трафостаница код које је уклапање у мрежу 110 kV тако урађено да се напаја надземним далеководима „ваздушно“ из ТС Београд 5, док је са друге стране правац ка ТС Београд 58 изведен кабловским 110 kV водовима. Ова мешавина две врсте прикључка додатно повећава комплексност у виду израде и подешавања заштите, као и количине података које је потребно пренети до Диспечерског центра на Славији. Колеге из Службе за испитивање даљинског система управљања и релејне заштите су пре пуштања у рад завршиле испитивања постројења 110 и 35 kV. Затим је проверен сигнал на 110 постројењу. Због величине ГИС 110 kV постројења које се састоји од 11 поља било је потребно да се испита више од 1.700 сигнала пре пуштања у рад. То савремено, гасом изоловано постројење омогућило је да трафостаница заузима пет пута мањи простор него класичне.

- Ново 35 kV постројење из ТС Београд 44 биће искоришћено за растерећење постојећих водова који напајају подручје Бечмена, Сурчина, Јакова, Добановаца као и за будуће прикључење нових корисника који гравитирају ка сремској страни односно ка Батајничком друму, Алтини, Земун Пољу и Галеници - поручује Стојановић.

Функционалност трафостанице подразумева висок степен аутоматизације односно рад без људске посаде што условљава модификацију до сада

примењених система заштите и управљање овим електроенергетским објектом. Имплементирани су и вишеструки превентивни механизми.

О комплексности и обиму посла на трафостаницама за ЕКСПО говори чињеница да су радови подељени у три целине. Између трафостаница Београд 44 и Београд 58 основни преносни пут за даљинско управљање и пренос података биће оптички кабл. Такође, ТС Београд 44 се оптичким каблом повезује са пословницом у Сурчину, чиме ће обе бити увезане на ЕДС даљински систем надзора и управљања. Изграђене су и антене са радио релејним линковима које служе као резервни преносни пут за

ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

У оквиру ЕКСПО комплекса изграђени су елементи свих напонских нивоа, почев од две високонапонске трафостанице, 110/35 kV Београд 44 - Сурчин инсталисане снаге 2x31,5 MVA и Београд 58 110/10 kV - Национални стадион, инсталисане снаге 2x40 MVA. Тренутно је урађено девет монтажнебетонских трафостаница напонског нивоа 10/0,4 kV за напајање линијске инфраструктуре, саобраћајне сигнализације, осветљења и саобраћајних коридора, као и шест трафостаница у објектима за смештај посетилаца током трајања изложбе. Интегрисана су и ПРП постројења за напајања целина у оквиру комплекса ЕКСПО, постројења Београдских електрана, за сам Национални стадион, паркинг и пратеће садржаје испред Националног стадиона. Планирана је и изградња ветрипорта за саобраћање великих дронова за потребе панорамског разгледања. Остали потрошачи се напајају преко 1 kV мреже. Завршна фаза уређења и изградње комплекса ЕКСПО подразумева и излазак на реку Саву, где ће бити изграђено ново међународно пристаниште, чији ће рад бити подржан изградњом нове трафостанице ЕДС.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИ ОБЈЕКТИ ЕХРО2027

ИНОВАЦИЈЕ

Новина је и тригенеративно постројење за грејање и хлађење више од 1.500 стамбених јединица и комплекса будућег Сајма и самог Националног стадиона, али и производњу електричне енергије путем гасних генератора. Максималан капацитет је 10 MVA.

даљинско управљање и пренос података. Будући да се обе трафостанице, као и комплетна 10 и 1 kV мрежа за напајање потрошача у оквиру ЕКСПО налазе на подручју огранка Земун, запослени у овом огранку дали су велики допринос приликом реализације пројекта ЕКСПО на 10 и 1 kV напонском нивоу.

Према речима Стојановића, Београд 58 је типска 110/10 kV трафостаница експлицитно направљена за потребе напајања потрошача у оквиру комплекса ЕКСПО. Извођач радова је МВМ Електромонтажа, а ГИС постројење је произвео Џенерал електрик. Због скраћеног рока захтевала је добру организацију и синхронизацију свих активности. Посебна је и јер нема додирних тачака са осталом мрежом 10 kV, односно реч је о острвском принципу рада и њени потрошачи на 10 и 1 kV су потпуно у функцији комплекса ЕКСПО. Трафостаница Београд 58 је важна и за функционисање новог постројења Београдских електрана, које ће производити енергију за хлађење и грејање читавог комплекса, а производиће и електричну енергију.

Катарина Поповић

Размена знања и искуства ЕДФ и ЕДС

Стручњаци из дијаспоре веза за развој сарадње

Иновативна сарадња подразумева активно учешће стручњака из српске дијаспоре у процесу реализације једног од најважнијих пројеката ЕДС

Електродистрибуција Србије (ЕДС) и француска енергетска компанија ЕДФ одржале су у Београду од 19. до 21. маја тродневну серију техничких радионица на којима су искуства и знања поделили стручњаци из српске дијаспоре запослени у оквиру ЕДФ групе.

Радионице су организоване у оквиру пројекта аутоматизације дистрибутивне мреже, који се реализује на основу државног споразума између Француске и Србије и сарадње између ЕДС и ЕДФ. Могућност да учествује имало више од 150 запослених ЕДС.

Компанија ЕДФ, као пионир овог приступа, има за циљ успостављање иновативне сарадње са дијаспором кроз активно укључивање стручњака из дијаспоре у инвестиционе пројекте и размену искуства.

Директор техничког система ЕДС Далибор Николић рекао је да је аутоматизација дистрибутивне мреже један од највећих пројеката које је Електродистрибуција Србије покренула од свог оснивања и навео да им је на том пројекту од великог значаја била помоћ ЕДФ као саветника, да се изазови превазиђу.

– Циљ овог пројекта јесте повећање поузданости рада дистрибутивног система, његова аутоматизација и дигитализација, као и смањење губитака у дистрибуцији електричне енергије. Резултат

овог пројекта треба да буде и ослонац за развој будућег тржишта помоћних услуга и за проактивно учешће корисника дистрибутивног система пратећи начела енергетске транзиције – објаснио је Николић на отварању радионица.

Помоћник министра рударства и енергетике Радош Попадић истакао је да је дистрибутивни систем у Србији одавно у великим пројектима, али да му предстоје и даља унапређења.

– Влада Србије је снажно подржала пројекат аутоматизације дистрибутивне мреже за који смо веровали да треба да буде темељ будуће Електродистрибуције. Мрежа која је некад била пројектована за једносмеран ток енергије сада мора да прихвати велики број децентрализованих извора и велики продор обновљивих извора енергије. То није лако и то је изазов за цео систем, а наравно и за људе који раде у том систему – указао је Попадић.

Према његовим речима, очекује се да будућа мрежа буде

дигитализована, аутоматизована, флексибилна и способна за управљање у реалном времену.

Директор ЕДФ ИН у Србији Адмир Прелић, иницијатор учешћа стручњака из дијаспоре у радионицама, будући да и сам 16 година ради у француској компанији истакао је да креирање нових модела заједничког рада представља иновативан процес.

– Обуке ће покривати више тема, укључивање и управљање обновљивим изворима, електрична возила, дигитализацију, аутоматизацију и паметна бројила. Радионице су намењене директорима, инжењерима и оператерима зато што покривамо и техничку и стратешку димензију – истакао је Прелић.

Амбасадорка Француске у Србији Флоренс Ферари рекла је да повезивање стручњака доприноси развоју и додала да би добар модел из енергетике требало проширити и на друге области економије и културе за бољу сарадњу Србије и Француске.

Р. Е.

ЕВРОПСКО ИСКУСТВО

ЕДФ долази из земље оснивача Европске уније и има једног од највећих оператора дистрибутивног система у Европи. Они су директно учествовали у писању европских директива и креирању самог концепта функционисања тржишта електричне енергије.

Конференција AmCham

Енергетска криза тражи заједнички одговор привреде и државе

Компаније у Србији све интензивније траже начине да се заштите од нестабилности на енергетском тржишту, а кључ решења лежи у већој флексибилности потрошње и широј примени обновљивих извора енергије

Ово је једна од главних порука конференције „Енергетска отпорност компанија: од тржишних ризика до конкретних решења“ у организацији Америчке привредне коморе у Србији (AmCham).

У фокусу су били раст и варијабилност цена енергената, сигурност снабдевања, али и утицај нових правила, укључујући механизам за угљенично прилагођавање на граници (CBAM).

Отварајући конференцију, помоћник министра за рударство и енергетику Радош Попадић истакао је да су енергетска безбедност, развој инфраструктуре и диверсификација извора снабдевања главни приоритети државе. Он је нагласио значај дугорочних инвестиција и реализације кључних пројеката који треба да обезбеде стабилнији систем у наредном периоду.

Учесници су посебну пажњу посветили новим тржишним моделима, као што су активни купци, уговори са динамичком ценом електричне енергије и улога агрегације која омогућава ефикасније управљање потрошњом и смањење трошкова.

Према речима Далибора Николића, директора техничког система Електродистрибуције

Србије, интересовање за пројекте у области обновљивих извора енергије је веома велико.

– Тренутно имамо више од 6.000 захтева који се односе на обновљиве изворе енергије. Када је реч о електранама активна су 1.793 предмета са приближно 5.500 мегавата потенцијалне снаге – рекао је Николић.

Код категорије купаца-произвођача, како је навео, остварен је нешто већи степен реализације. Од 1.760 активних пројеката око 40 одсто, односно 711 има реалне изгледе да буде спроведено, што представља око 140 мегавата.

Ипак, један од главних проблема остаје недовољна припремљеност инвеститора.

– Корисници често подносе непотпуну или неадекватну техничку документацију и очекују

да им Електродистрибуција буде и консултант. То успорава процес и ствара загушења у систему – упозорио је Николић.

Као решење најављено је увођење јасније процедуре, укључујући периодичне рокове за подношење захтева као и обавезну израду студије прикључења пре самог подношења документације. Очекује се да ће те мере заједно са усвајањем и изменама подзаконских аката допринети већој ефикасности и елиминисању нереалних пројеката.

Према његовим речима потребно је прецизно дефинисати улоге нових учесника на тржишту, агрегатора, снабдевача, активних купаца и складиштара.

Стручњаци су упозорили и на шири контекст у којем послује енергетски сектор.

Жељко Марковић из Савеза енергетичара оценио је да комбинација геополитичких тензија, тржишних кретања и регулаторних промена директно утиче на трошкове, инвестиције и конкурентност домаће привреде.

– Флексибилност постаје нова валута - истакао је Марковић.

Катерина Поповић

УЧЕСНИЦИ

Панел о тржишту електричне енергије водила је Маја Турковић из CWP Global, а поред Николића учествовали су и саветник министра за обновљиве изворе енергије Раде Мрдак, Никола Тошић из Електромреже Србије и Војкан Вучковић из Електропривреде Србије.

Саветовање Енергетика 2026

Приоритет је енергетска стабилност

Енергетичари Србије и региона разменили су искуства, ставове и знање на 41. саветовању Енергетика 2026 које је одржано од 15. до 18. априла на Златибору. На скупу са више од 400 учесника разговарало се о отвореним питањима зелене транзиције, финансирања, примене нових технологија и сигурности снабдевања електричном енергијом.

Поред четири панела, одржана су и два округла стола и два предавања по позиву, а представљено је и око 140 стручних радова. На саветовању које је организовао Савез енергетичара учествовала је и Биљана Комненић, в. д. директора Електродистрибуције Србије, а стручне радове су представили инжењери.

Проф. др Никола Рајаковић, председник Савеза енергетичара, указао је на то да су геополитички поремећаји брига над бригама и да

енергетским стручњацима преостаје да свој посао раде на најбољи могући начин. Он је нагласио и значај регионалне сарадње јер се готово сваки енергетски проблем лакше решава у синергији.

Учесници дискусија сложили су се да на основу започетих и

планираних пројеката у енергетици у региону има разлога за оптимизам, али да је приоритет обезбеђење енергетске стабилности јер све инвестиције у нове технологије и модернизацију губе значај без сигурности снабдевања електричном енергијом.

Р. Е.

Панел о паметним мрежама

Вештачка интелигенција као користан алат

Синергија људства и употреба вештачке интелигенције кључне су за даљи развој дистрибутивне мреже

Велики број података свакодневно стиже у дата центре Електродистрибуције Србије, њихова обрада представља велики изазов који успешно превазилазимо. Ако паметно користимо те податке. И на различитим позицијама нашег електроенергетског система можемо смањити губитке снаге и имати боље стање напона, што нас доводи до енергетске ефикасности – рекао је Душан Вукотић,

специјалиста ЕДС на панелу одржаном крајем јуна на Грађевинском факултету у Београду.

На панелу се разговарало о бенефитима који доносе паметне мреже, али и о могућности њиховог ширења, као и примени вештачке интелигенције у дистрибутивном систему.

– Када говоримо о имплементацији паметних система, ЕДС је много тога урадио, али за даље унапређење мреже, неопходно је развијати енергетску инфраструктуру. Дигитализација се брзо креће, потребно је укључити већи број људи који би стекли нове вештине како би се суочили са свим изазовима који су пред нама – поручио је Вукотић.

Др Милета Жарковић, професор на Електротехничком факултету у Београду, говорио је о примени вештачке интелигенције у дистрибутивном систему.

– Вештачку интелигенцију можемо користити за планирање, производњу електричне енергије, лоцирање кварова и слично. Током примене веома је важно доносити правилне и благовремене одлуке, јер не постоје генерализовани модели вештачке интелигенције. Не можете имати један модел који исто функционише у Србији и у Шпанији. Најважније је да коначну одлуку донесу инжењери који раде у Електродистрибуцији Србије. Они знају како систем дише и како га одржати помоћу алата који је заснован на вештачкој интелигенцији – рекао је Жарковић.

Катарина Поповић

ТС 35/20 kV Пландиште 1 предата ЕДС

Нови капацитети за развој ОИЕ

Након завршетка прве фазе, наставља се пројектовање друге фазе којом ће ТС 35/20 kV Пландиште 1 прећи у нову трансформацију 110/20 kV

Изградња трафостанице 110/20 kV, снаге 31,5 MVA Пландиште 2 планирана је због повећања сигурности напајања и боље ефикасности дистрибуције електричне енергије, што је и део Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2035. године са пројекцијама до 2030. године.

Пројекат је добио на значају због потребе прикључења 20 биогасних електрана, свака снаге 999 kW чији је инвеститор Биогас технологи (Biogas technology) из Вршца.

Наташа Ћопић, директор Сектора за планирање и инвестиције Нови Сад каже да је у ту сврху крајем 2025. године прва фаза изградње успешно окончана, а недавно је добијена и употребна дозвола за трафостаницу 35/20 kV Пландиште 1 чији је финансијер Мидала инвест груп (Midala Invest Group) из Вршца.

– Тај електроенергетски објекат чини зграда постројења 20 kV одговарајућих димензија за коначну фазу изградње ТС 110/20 kV Пландиште 2, приступни пут, интерне саобраћајнице, потребни

темељи за нову и будућу опрему, ограда трафостанице, уграђени енергетски трансформатор 35/20 kV снаге 10 MVA, који ће у другој фази бити замењен трансформатором 110/20 kV снаге 31,5 MVA са уљном канализацијом, громобранским и уземљивачким системом. Уграђено је постројење произвођача Шнајдер електрик 35 kV и постројење 20 kV напона које се састоји од 24 слободностојеће ваздухом изоловане ћелије са вакуумским прекидачима распоређене у две секције, при чему се у другој сабирничкој секцији

налази 10 изводно-мерних ћелија у којима се прикључују планиране биогасне електране. Трафостаница је са јединственим системом заштите и управљања уведена у систем даљинског управљања ЕДС-а, са видео надзором и контролом приступа.

Ћопић истиче да је изграђен кабловски вод 35 kV од постојећег далековаода 35 kV до 35 kV постројења које је смештено у зграду будуће трафостанице 110/20 kV Пландиште 2, чиме је обезбеђено напајање тог електроенергетског објекта у првој фази изградње.

Наставља се пројектовање друге фазе, којом ће та трафостаница 35/20 kV прећи у нову трансформацију 110/20 kV. У ту сврху обезбеђено је довољно пространо грађевинско земљиште, а финансијер је извршио финансијско-техничку предају целокупне трафостанице изграђене у првој фази инвеститору Електродистрибуцији Србије. Завршетак друге фазе очекује се наредне године.

Маријана Јојић

Подвиг екипа Огранка Лесковац

Нови живот далековода Грделица-Предејане

Радови на тешком терену доносе сигурније снабдевање

Монтери Огранка ЕДС Лесковац извели су прави подвиг на једној од најзахтевнијих деоница 35 kV далековода Грделица-Предејане и на тешком и стрмом терену Грделичке клисуре реконструисали готово половину од укупно 9,6 километара дуге трасе.

Због неприступачног терена, проводници су у највећем делу развлачени ручно, без машина. То је захтевало чишћење и уклањање растиња дуж целе трасе, у ширини од 10 метара ради безбедности и прецизности. Све радове, осим грађевинских, извеле су екипе Огранка Лесковац, на челу са Одељењем за одржавање водова 110 kV и 35 kV уз подршку

чланова Одељења за одржавање трафостаница 110 kV и 35 kV. У посао су били укључени монтери из Власотинца, Грделице, Вучја, Сурдулице, Турековца, Манојловца, Печењевца и градске екипе. На терену је свакодневно било између 20 и 25 монтера, који су радили у сменама, што показује колико је било потребно људске снаге и организације да се посао успешно заврши. Томе сведочи и руководиоца радова Горан Стаменковић, водећи електромонтер за одржавање водова 110 kV и 35 kV.

– Радити на реконструкцији далековода Грделица-Предејане огроман је професионални изазов због изузетно неприступачног терена и стрмих литица Грделичке клисуре. На неким стубним местима механизација уопште не може да приђе, па смо опрему и изолаторе морали да износимо ручно или помоћу специјалних ужади. Наш главни задатак је да упркос тешким временским условима и комплексности конфигурације тла безбедно заменимо дотрајале проводнике и стубове како бисмо мештанима овог краја обезбедили стабилно напајање електричном енергијом – рекао је Стаменковић.

Радови на регионално значајном далеководу трајали су од марта до маја и обухватили су деоницу од око четири километра.

Први корак били су грађевински радови јер је требало ископати темеље и направити приступне путеве на неприступачном терену. Затим је подигнут 21 импрегнисани дрвени стуб висине 12 метара, један дрвени портал и један челично-решеткасти портал са темељом и уземљењем. Дрвени стубови изабрани су као примарно решење ради очувања изгледа овог историјског далековода из 1948. године и због приступачности јер су лакши за транспорт и уградњу на теренима где механизација не може да приђе, а истовремено обезбеђују поуздан ослонац и дугорочну издржљивост.

ПРАВИ ИЗБОР ОПРЕМЕ

На реконструисаном делу мреже постављено је око 12 километара алуминијумско-челичних проводника пресека 50 mm². Овај тип проводника комбинује добру електричну проводљивост алуминијума са механичком чврстином челичне жице у језгру, тако да може да издржи велика напрезања што је посебно важно на тешком терену. Проводници су монтирани на 35 kV силиконским изолаторима, који су све чешћи избор у модерним реконструкцијама. Они имају боље хидрофобне особине, отпорнији су на атмосферске утицаје и загађења, а лакши су од порцеланских. Њихова примена значи мање одржавања и већу поузданост у дугом року, што је од великог значаја за вод који пролази кроз Грделичку клисуру чији климатски услови представљају посебан изазов.

Далековод Грделица-Предејане представља енергетски ослонац региона, јер снабдева две кључне трафостанице 35/10 kV, Предејане и Момин камен. Њихов значај је вишеструк, оне обезбеђују двострано напајање и сигурност снабдевања електричном енергијом у Грделичкој клисури, али и напајање тунела Предејане и Манајле на паневропском коридору 10, главном краку Е75. Ови тунели представљају једну од најважнијих саобраћајних деоница у Србији, па је поуздано снабдевање струјом од пресудног значаја за безбедност саобраћаја и функционисање инфраструктуре.

Небојша Станковић

Ремонти и реконструкције у плану рада

Инвестиције у поузданост дистрибутивне мреже у Пироту

Замена дотрајалих стубова, реконструкција далековода и санација трафостаница приоритетни кораци ка повећању поузданости електродистрибутивног система

Плановима Електродистрибуције Пирот за 2026. годину предвиђени су озбиљнији ремонти на далеководима 35 kV и 10 kV ради обезбеђивања стабилног и поузданог рада и сигурног снабдевања корисника електричном енергијом. У планове за реконструкцију уврштени су електроенергетски објекти на којима је забележен већи број прекида.

– Посебан изазов представља старост опреме на појединим деоницама мреже, пре свега на далеководима где су бројни стубови деценијама изложени атмосферским утицајима. Неповољне временске прилике током зимских периода, велике количине снега, јак ветар, као и све израженије климатске промене и нагла температурна колебања у претходним годинама довели су до оштећења бетонских, дрвених, па и челичних стубова на високонапонској, средњенапонској и нисконапонској мрежи. На далеководима 35 kV евидентирано је пет до шест стубова чија је замена неопходна већ током ове године. Реч је о деоницама далековода према трафостаницама Височка Ржана, Звонце и Нишор. Благовремена санација ових објеката има велики значај за очување стабилности мреже и спречавање већих поремећаја у напајању потрошача – наводи Горан Мишић, руководиоца Сектора за одржавање ЕЕО и ММ у Огранку Пирот.

Он додаје да је значајан број испада забележен и на појединим 10 kV далеководима. Највише проблема евидентирано је у пословници Димитровград на далеководима Лукавица и Жељуша, у пословници Бабушница на далеководима Драгинац, Студена и Велико Боњинце, као и у Пироту на далеководу Рагодеш.

– Сви ови правци уврштени су у планове за комплетну реконструкцију – истакао је Мишић.

Планирани радови подразумевају замену дотрајалих дрвених стубова бетонским, замену проводника, обнову изолације, као и израду квалитетнијег уземљења појединачних стубова. Ови послови категорисани су као активности првог приоритета јер директно утичу на поузданост система и смањење ризика од кварова у условима повећаног оптерећења мреже.

МАЊЕ КВАРОВА

Ремонти електроенергетских објеката, санација већих кварова и реконструкција дотрајале инфраструктуре биће међу најзначајнијим активностима огранка Пирот током ове и наредне године. Циљ ових активности је подизање сигурности и ефикасности рада преносних система, далековода и трафостаница, као и смањење броја кварова и прекида у напајању електричном енергијом.

– Значајна пажња биће посвећена и грађевинској реконструкцији трафостаница 10/0,4 kV. Планирано је покривање трафостаница које немају адекватну заштиту, санација и реконструкција кровова, обнова фасада, као и поправка бетонских површина унутар и око самих објеката – прецизира Мишић.

Поред грађевинских радова, у плановима за ову годину посебно место заузима и модернизација опреме. Предвиђена је уградња и замена високонапонске и средњенапонске прекидачке опреме, као и модернизација мерних система. Ове активности имају за циљ унапређење управљања мрежом, већу оперативну сигурност и ефикасније праћење параметара рада електроенергетског система.

Реализацијом ових инвестиција створиће се услови за сигурнији и квалитетнији рад електродистрибутивне мреже, што ће дугорочно допринети поузданијем снабдевању свих корисника електричном енергијом.

Слађана Манчић

Велика акција обнове мреже

Важне реконструкције за лакши живот на селу

Грађани задовољни бољим напонским приликама. Животни услови значајно побољшани

Екипе електромонтера сваког радног дана и викендом интензивно раде на мрежама ниског напона и тако обезбеђују сигурније и безбедније снабдевање електричном енергијом за бољи живот мештана. То је практично наставак радова који су почели одмах након временских непогода прошле зиме. Околности су тада захтевале брзу реакцију пошто је постојао само један циљ, а то је да се снабдевање што пре врати у домове, али сада је приоритет да се та привремена решења системски уреде како би се избегли нови прекиди.

Мајсторе Електродистрибуције Србије смо срели у општини Осечина, на граници Белотића и Комирића, у засеоцима Богдановићи и Обрадовићи, до којих се од главног пута стиже макадамом, па кроз забран све до тог места чији су становници претежно оријентисани на сточарство. На стубу је електромонтер Живојин Спасојевић док сноп затежу мештани Жика Богдановић и председник општине Никола Томић који се ту затекао.

—За мене су овакви изласци на терен више од посла. Слушам проблеме људи, али осећам и да имају стрпљења и вере да ствари крећу на боље. Зато сам данас са људима из електродистрибутивне компаније који нам помажу да остваримо планове за развој наших села, па се удружујемо у тој важној борби.

Пословница Осечина има само једног електромонтера запосленог у Служби одржавања, па зато и шеф Пословнице Драгиша Петрашевић увек у аутомобилу има алат и радно одело, те се и он често укључује у теренски рад. Када затреба може да се ослони и на електромонтера из ЕДС огранка Ваљево Стефана Петрића. Он каже да још од завршетка зиме пре више месеци ради на реконструкцији четири до пет оваквих мрежа дневно. Осим колега и руководиоца сарађује и са мештанима, пре свега у раскресу. Значи им када открију где је квар и дојаве га на време. Један од њих је и поменути Богдановић који живи од сточарства, а после непогода је био без једне или две фазе. Стабилно снабдевање електричном енергијом му је неопходно зато што су му за рад потребне машине, прекрупачи и мешаоне.

—Дневно производим између 200 и 250 литара млека, па када би се десило да нема струје пет сати пропала би ми цела количина. Зато ови радови за мене значе да од сутра почиње бољи живот. Веома сам срећан и желео сам да то прославимо уз јагњеће печење које сам од срца припремио са својом породицом — каже он на крају ове приче са места које су зимус погодиле велике снежне непогоде и ветар.

Игор Андрић

У ПЛАНУ РЕКОНСТРУКЦИЈА И 10 kV ВОДОВА

У матичном ЕДС огранку Ваљево планирају да у пословници Осечина ускоро крену са обновом и свих шест 10 kV водова што ће им донети трајно решење проблема у напајању. То су Горње Црниљево, Комирић, стари вод за Пецку, Царина, Лопатањ и Драгодол. На сваком од тих праваца је бар по једна велика хладњача за воће, што повећава значај тих реконструкција.

Превентивни ремонти и корективно одржавање у ЕД Суботица

За квалитетно снабдевање корисника система

У ЕД Суботица свакодневно се ради на корективном одржавању електроенергетских објеката, отклањању кварова на кабловским водовима и побољшању напонских прилика

На подручју Огранка Електродистрибуције Суботица са више од 146.000 корисника система урађено је низ ремонта на нисконапонским и средњенапонским кабловским деоницама што је допринело поузданијем и стабилнијем напајању електричном енергијом.

Никола Пуалић, виши сарадник за одржавање ЕЕО и ММ каже да су решени проблеми са разгранатим крошњама дрвећа које су узроковале прекиде у снабдевању потрошача.

– Урађен је превентивни ремонт две нисконапонске деонице и замењени су дотрајали проводници изолованим самоносивим кабловским снопом. Уз то је замењена нисконапонска мрежа из стубне трафостанице 92 Палић у делу насеља Фекете шор, као и нисконапонска мрежа из СТС 1 Габрић у истоименом насељу – рекао је Пуалић.

Када је реч о средњенапонским кабловским деоницама замењена је деоница 20 kV кабла између зидане трафостанице 371 и монтажно-бетонске

трафостанице 368 у Суботици која се налази у градској четврти Прозивка познатој по густој насељености.

Пуалић каже да су радови окончани и на другој деоници 20 kV кабла између монтажно-бетонске трафостанице 77 и МБТС-130 у Суботици у делу насеља Мали Радановац.

Годишњим програмом одржавања у 2026. планирана је превентивна замена више нисконапонских надземних деоница на дистрибутивном подручју Огранка Суботица, као и у појединим деловима погона Сента, Кањижа и Бачка Топола и пословници Бајмок. Према приоритету следи уградња изолованих проводника због смањења броја прекида у снабдевању потрошача.

Како истиче Никола Пуалић, на реду је и реконструкција више средњенапонских кабловских деоница на читавом дистрибутивном подручју Огранка, као и реконструкција 20 kV мешовитог вода у насељу Мала Босна. Уз то, свакодневно се ради на корективном одржавању, отклањању кварова на надземним и подземним кабловским водовима и побољшању напонских прилика корисника система.

Маријана Јојић

ЗАМЕНА БРОЗИЛА

На подручју најсевернијег огранка ЕДС наставља се акција замене старих бројила новим паметним бројилима са даљинским читавањем. Тиме се прецизно утврђује индивидуална потрошња домаћинстава. Како каже Никола Пуалић, према последњим подацима од почетка године замењено је 1.241 бројило.

Реконструкција ТС 35/10 kV Смедерево 4

Спрема се ново рухо за централну градску трафостаницу

Већа
сигурност
напајања
електричном
енергијом
за грађане
у центру
Смедерева

После вишедеценијског рада трафостанице 35/10 kV Смедерево 4 која напаја централну зону града дошло је време за њену модернизацију и реконструкцију. Ова важна трафостаница обезбеђује електричну енергију за читав низ најважнијих градских институција, школа, вртића и других установа у строгом центру града. У том делу града концентрисани су стамбени објекти код којих се за грејање користи електрична енергија. Због тога је приоритет био да се ова трафостаница модернизује ради повећања сигурности напајања електричном енергијом.

Трансформаторска станица 35/10 kV Смедерево 4 је опремљена са два енергетска трансформатора инсталисане снаге 2X8 MVA и опремљена ваздухом изолованим разводним постројењем 35 kV за унутрашњу монтажу, које се састоји од шест

ћелија и ваздухом изолованим разводним постројењем 10 kV за унутрашњу монтажу које се састоји од 14 ћелија. Пуних пет деценија је ова трафостаница поуздано радила и квалитетно снабдевала грађане електричном енергијом, уз повремена унапређења, а сада се указала потреба за модернизацијом постојеће опреме.

– Уградњом нове опреме у трафостаницу у срцу града повећава се поузданост снабдевања електричном енергијом за око 3.500 корисника система. Тако ће више од 10.000 житеља центра Смедерева имати користи од ове реконструкције – каже Биљана Јанковић, директор Сектора за планирање и инвестиције на Дистрибутивном подручју Крагујевац.

Радови на обнови подразумевају уградњу нових разводних постројења 35 kV и

10 kV, модернизацију постојеће релејне заштите новом, уградњу нових микропроцесорских заштитно управљачких уређаја интегрисаних у постојећи систем заштите и управљања, комплетну замену опреме за сопствену потрошњу трансформаторске станице, као и инсталацију нове телекомуникационе опреме за потребе реализације даљинског надзора и управљања трансформаторском станицом.

На пројекту се увелико ради и у току је израда техничке документације за његову реализацију. Поред тога, стигао је и већи део нове опреме која ће се уградити у трафостаницу. Комплетна опрема која ће се инсталирати у оквиру реконструкције је реномираног произвођача Schneider Electric. Планирано је да пројекат буде реализован у наредних годину дана.

Бојан Радојевић

ЕД Нови Сад прати градњу коридора

Завршено каблирање подземне мреже за тунел у Петроварадину

Тунел Ширинае дуг око 350 метара, део је трасе будуће брзе саобраћајнице која ће повезати Нови Сад, Петроварадин и правац ка Руми

Електродистрибуција Нови Сад је због почетка припремних радова на изградњи тунела Ширинае на Фрушкогорском коридору поставила подземне каблове уместо постојеће надземне средњенапонске и нисконапонске мреже на тој локацији.

– Демонтирано је 120 метара средњенапонске мреже и 130 метара нисконапонске мреже, а изграђено је нових 250 метара средњенапонске подземне мреже, уз уградњу два затезна челично-решеткаста стуба као и 300 метара подземне нисконапонске мреже уз уградњу 2 нисконапонска стуба –објаснио је Слободан Лолић, шеф Службе за припрему и надзор инвестиција у ЕД Нови Сад.

Радови на Фрушкогорском коридору, једном од највећих инфраструктурних пројеката у Србији, настављени су новом фазом припреме терена за изградњу тунела у Петроварадину. Тунел Ширинае неће бити грађен класичним копањем кроз брдо, већ по такозваном методу усека, постављањем цеви и прекривањем конструкције земљом, слично решењу код тунела Мишелук у близини Моста слободе у Новом Саду.

Тренутно се изводе припремни радови на простору између некадашње циглане на Буковачком путу и објекта ION Solutions на Карловачком друму.

Управо на том делу налазиће се улаз и излаз из тунела „Ширинае“, који представља важну везу између будућег моста преко Дунава и Фрушкогорског коридора кроз Петроварадин.

Планирано је да мост буде широк 28 метара, док ће прилазне конструкције бити широке 25 метара. Предвиђене су две коловозне траке по смеру, ширине по 3,5 метара, као и пешачке и бициклистичке стазе ширине по два метра.

Тунел Ширинае завршаваће се на Буковачком долу, одакле се излази до петље Петроварадин Југ. Даље се траса наставља државним путем I-Б реда број 21, преко Мишелука до будуће петље која ће повезати коридор са саобраћајем са обилазнице око Новог Сада и планираног четвртог моста преко Дунава.

Завршетком пројекта очекује се боље повезивање Новог Сада, Петроварадина, Срема и правца ка Руми, Шапцу, као и Републици Српској уз значајно растерећење постојећих градских саобраћајница.

Маријана Јојић

Годишњица Контакт центра ЕДС

Глас подршке корисницима

За годину дана Контакт центар Електродистрибуције Србије примио више од 500.000 позива

Када ће доћи струја? Могу ли да пријавим стање бројила? Нека су од најчешћих питања за оператере Контакт центра ЕДС, који је 1. јуна заокружио пуну годину рада на нивоу целе Србије. Сада већ уходани тим са око 50 запослених свакодневно пружа подршку корисницима и одговара на упите у најкраћем могућем року.

- Резултат наших оператера је више од пола милиона примљених позива у првој години рада. Корисници препознају да је контакт центар оправдао улогу јер могу на брз и ефикасан начин да комуницирају са Електродистрибуцијом Србије. Наши оператери су увек ту за њих, спремни да реше сваки изазов – рекла је Звездана Јовановић Поповић, директор Центра за односе са јавношћу, уз чије искуство, идеје и смернице је постављен рад Националног контакт центра.

Јединствени број Контакт центра 0800 360 300 од самог почетка не престаје да звони, то нам говори да код корисника влада огромно интересовање, јер број позива расте из дана у дан.

ПОДРШКА И ПОВЕРЕЊЕ

Данас контакт центар није само место за одговарање на питања грађана, већ представља и лице компаније. Тим Контакт центра који у великој мери чине колегинице свакодневно ради на томе да услуга буде ефикаснија, модернија и ближа грађанима. Узајамно поверење се огледа у пријавама неовлашћене потрошње. Позива има, како су нам рекли оператери, али нису учестили. На терен се излази по пријави и реагује.

Миљана Здравковић, директор Сектора за приговоре и притужбе корисника каже да смо успели у заједничкој мисији, а то је да се путем Контакт центра додатно приближимо корисницима.

– Подаци о раду Контакт центра најбоље говоре о значају, али и о томе колико је ово заправо обиман посао. У периоду од 1. јуна 2025. до 24. маја 2026. године евидентирано је укупно 503.614 интеракција са корисницима од којих је у ДП Београд 202.529, у ДП Нови Сад

106.937 нешто мање у ДП Краљево 79.815, ДП Ниш 72.582, док је у ДП Крагујевац 41.751. Посебан корак напред направљен је 1. септембра 2025. године када је београдски контакт центар почео са радом 24 часа дневно, седам дана у недељи, док у осталим дистрибутивним подручјима оператори раде од 7.00 до 22.00 часа радним данима, и од 8.00 до 13.00 часова суботом. Изашли смо у сусрет корисницима са идејом да омогућимо да у сваком тренутку добију потребне информације – каже Здравковић.

Она наглашава да се највећи број позива бележи у периоду од 1. до 6. у месецу, када грађани пријављују стања бројила. Управо је на пријавама стања бројила постигнуто највише, а на задовољство корисника јер је грађанима омогућено да самостално читавају бројила и достављају податке што директно утиче на поверење у даљи обрачун електричне енергије.

О раду и изазовима са којима се сусрећу оператори који су први у комуникацији са корисницима нашег система прича Марија Живковић која надгледа и управља радом Контакт центра.

– Рад у Контакт центру захтева најшире разумевање функционисања електродистрибутивног система, јер су оператори први контакт са корисницима, са компанијом и они који свакодневно морају да разумеју и да колико је могуће решавају различите захтеве. У тренуцима прекида напајања због временских непогода, оштећења каблова због неопрезних грађевинаца, зимских међава, Контакт центар постаје најважнија веза између грађана и система Електродистрибуције. Дешава се и да грађани не знају да електричне енергије нема због планираног искључења. Наши оператори то прво провере у систему, а ако се ради о квару пријаву прослеђују диспечерском центру који реагује одмах и екипе излазе на терен – рекла је Живковић.

Додаје да је уведена и пракса да оператори накнадно позивају кориснике уколико због тренутно повећаног

ФАКТОР ИЗЕНАЂЕЊА

Из Контакт центра кажу да позива има много, али је можда најзанимљивије то да се приликом позива грађани изненаде када им се неко јави, посебно у касним вечерњим сатима.

броја позива нису успели да добију Контакт центар. Тај гест корисници изузетно позитивно оцењују.

На територији Београда, контакт центар постоји још од 2003. године, а повремено је организован и на другим подручјима, али све је функционисало у знатно мањем и ограниченом обиму.

Посебну пажњу и похвалу заслужују дугогодишње операторке Мирјана Стошић и Љиљана Исаиловић, које своје искуство и знање деле са новим колегама. Њихова спремност и вештина да пренесу знање и обуче колеге представљају важан ослонац у функционисању и даљем развоју Контакт центра.

Прва међу једнаким је Мирјана Стошић, оператор у Београду и иза ње је готово 18 година рада на тој позицији.

– Рад у Контакт центру је динамичан посао који захтева одговорност, љубазност и стрпљење да у сваком тренутку саслушамо саговорника и дамо му тачну информацију у најкраћем могућем року. Ниједан дан није исти. Највише позива имамо почетком месеца када је актуелна пријава стања бројила. Људи зову, јер како кажу, највише воле контакт уживо. Тако су, кажу, најсигурнији – рекла је Стошић.

Поред телефонске комуникације Контакт центар свакодневно прима велики број захтева и путем мејла. За тај део посла посебне заслуге имају Бошко Мирић и Војин Поповић који дуги низ година комуницирају и на тај начин са корисницима.

– Мој део посла је мало другачији од већине колега. Обрађујем велики број захтева који стигне путем електронске поште. У протеклих годину дана, примили смо преко 25.000 примарних мејлова и на сваки одговоримо бар једном, тако да се цифра значајно увећава. Посао је специфичан, није за свакога, али ми функционисамо као једна мала породица где преовладава тимски дух – поручује Мирић.

И није тајна ни то да оператори свакодневно раде са великим степеном одговорности, стрпљења и посвећености, док диспечери улажу максималне напоре како би у најкраћем року дошло до нормализације напајања. Управо захваљујући доброј сарадњи свих служби, корисници и у најтежим тренуцима добијају правовремене информације и подршку.

Катарина Поповић

ПОЗИВИ ИЗ ТРЕЋИНЕ СРБИЈЕ

Контакт центар у ДП Краљево обухвата готово трећину Србије, где послује 10 електродистрибуција са погонима и пословницама које заједно брину о сигурном и поузданом снабдевању електричном енергијом за око милион становника. Они кажу да су ту да сваком кориснику пружи правовремене и тачне информације.

– На тај начин корисницима је олакшано остварење онога због чега су се обратили компанији, без обавезе одласка на шалтер електродистрибуције, каже Драгана Лопичић, шеф Службе за комуникацију са корисницима у ДП Краљево.

Модернизација мреже на југу Србије

Паметна бројила за мање губитака

Замењено хиљаде дрвених стубова и уведена паметна бројила. Потребна потпуна дигитализација са паметним бројилима у Бујановцу и Прешеву

Електродистрибуција Врање суочава се са великим изазовима у одржавању електроенергетске мреже на југу Србије због специфичног брдско-планинског терена.

- Овај огранак у оквиру ДП Ниш покрива пространу територију од 2.320 квадратних километара и брине о снабдевању укупно 71.610 купаца електричне енергије. Обухватамо територију града Врања са градском општином Врањска Бања, као и општине Босилеград, Владичин Хан, Прешево и Трговиште, где су организоване локалне пословнице – рекао је Горан Николић, директор Електродистрибуције Врање.

Према његовим речима, одржавање система је изузетно захтевно, јер се мрежа налази на надморској висини од 300 до чак 1.920 метара. Укупна дужина надземне нисконапонске и средњенапонске мреже износи 4.630 километара. Највећи технички изазов у наредном периоду биће реконструкција надземне мреже. Она је у великој мери изведена на дрвеним импрегнираним стубовима, којих тренутно има 50.353.

- Замена ових стубова биће приоритетан задатак у процесу одржавања надземних водова. У претходне три године већ је замењено око 3.500 дрвених импрегнираних стубова бетонским, чиме је започет процес стабилизације дистрибутивне мреже. Уједно смо уградили близу 200 километара самонесећег кабловског снопа и тиме допринели додатној стабилности у напајању крајњих купаца али и смањењу енергетских губитака. За

те намене определили смо близу 470 милиона динара – нагласио је Николић.

Поред обнове стубова ЕД Врање активно ради и на смањењу техничких и комерцијалних губитака електричне енергије. Овај проблем је посебно изражен

на територији општина Прешево и Бујановац.

- Због великих губитака стално аплицирамо за пројекте измештања мерних места и уградње паметних бројила. Учинак у последње три године показује да се процес модернизације већ успешно спроводи на терену. До сада је измештено укупно 2.050 мерних места и уграђено 5.300 нових бројила са функцијом даљинског читавања што ће омогућити прецизнију контролу потрошње и стабилније снабдевање електричном енергијом на југу Србије – наводи Николић.

Иако су капитални технички захвати у протеклом периоду донекле стабилизовали енергетски чвор крајњег југа Србије ипак остају два приоритета за још квалитетније снабдевање крајњих купаца. Према речима директора Николића, неопходно је даље улагање у реконструкцију надземне дистрибутивне мреже 10 kV напонског нивоа као и нисконапонске мреже и замена модерном опремом, а други кључни корак ка модернизацији и смањењу комерцијалних губитака енергије јесте потпуна дигитализација потрошње на југу огранка.

- Масовна уградња паметних бројила код свих категорија купаца у Бујановцу и Прешеву и увођење у систем даљинског управљања комплетног подручја ових општина омогућила би тачно очитано стање и елиминисала би неовлашћену потрошњу струје – истакао је Николић.

ТЕМЕЉНА РЕКОНСТРУКЦИЈА

Све трафостанице напонског нивоа 110/35/10 kV на подручју огранка Врање потпуно су грађевински реконструисане. У овим објектима замењена је комплетна примарна и кључна опрема у постројењима 110 kV и 35 kV што гарантује стабилност система на највишем нивоу. Истовремено, обимни радови изведени су и на средњенапонској инфраструктури. Већина трафостаница напонског нивоа 35 kV прошла је кроз темељну грађевинску санацију уз потпуну замену дотрајале опреме.

Оливера Манић

Аутоматизација и модернизација мреже

Примена новог АДМС софтвера до краја лета

Све активности у оквиру ADMS (напредног дистрибутивног менаџмент система), софтвера најновије генерације, одвијају се континуирано у свим дистрибутивним подручјима ЕДС-а, а како се очекује биће завршене до краја лета на ДП Нови Сад

Финална фаза тестирања нове верзије ADMS система почела је крајем маја у диспечерским центрима на подручју ДП Нови Сад са циљем да се све активности реализују до краја лета и да се од септембра крене у корисничку примену. Реч је о најсавременијем софтверу у оквиру пројекта аутоматизације и модернизације средњенапонске дистрибутивне мреже. Након тестирања софтвера код испоручиоца опреме односно ФАТ фазе уследила је верификација конвертованих модела на најновију ADMS верзију за сваки огранак.

– Следи тестирање P2P (поинт то поинт) за све даљински управљиве електроенергетске објекте на систему високог и средњег напона SCADA система. За сваки ЕЕО се пажљиво планира искључење делова ЕЕО са којих ће стручни тимови слати све сигнале који су дефинисани у SCADA базама. Стручни тимови при диспечерским центрима ће на радним станицама за IMP SCADA и АДМС систем вршити верификацију свих примљених сигнала са терена, увидом у листе догађаја и једнополне шеме ЕЕО у оба система - рекла је Милица Поробић, главни стручни сарадник за управљање у Дирекцији за управљање ДЕЕС.

ADMS систем даје бројне бенефите корисницима система, али и дистрибутерима.

– Његовом применом брже се локализује евентуални квар на мрежи, у веома кратком временском року успоставља поновно укључење купаца електричне енергије, знатно је краћа безнапонска пауза у случајевима прекида у снабдевању чиме се смањује количина неиспоручене електричне енергије и самим тим побољшава поузданост у испоруци – напомиње Поробић.

Према њеним речима, постоје верзије дистрибутивног менаџмент система (DMS) које су преузете од испоручиоца софтвера Schneider Electric. Она објашњава да сви моде-

ли садрже шеме дистрибутивног система, синоптички приказ ДЕЕС, исту мрежу на географским подлогама, као и једнополне шеме свих електроенергетских објеката типа трафостанице (даљински управљиве, као и шеме оних које немају ту функционалност), управљиве средњенапонске ЕЕО као што су линијски растављачи снаге и реклозери.

Следећа фаза у реализацији Пројекта која је почела крајем маја, јесте SAT (тестирање софтвера код клијента), које се по плану прво ради на подручју ДП Нови Сад, на локацији корисника софтвера.

– Пре тога обављена је обука корисника софтвера из наше компаније, а присуствовали су инжењери из свих дистрибутивних подручја ЕДС-а. Обучавање је било подељено на различите области: примена апликације Builder (унос, измене, ажурирање), DMS функције (прорачуни електричних величина у ДЕЕС) и функционалности, SCADA функционалност, DERMS (модул за прорачуне за мале електране), рачунарска архитектура као и интеграције са другим пословним системима. Обуке су се завршиле тестирањем софтвера код испоручиоца, након чега је уследила верификација конвертованих модела на најновију АДМС верзију за сваки огранак – објаснила је Поробић.

Маријана Јојић

ДВОСТРУКА ПРОВЕРА

Последња провера биће слање команди из ADMS-а на даљински управљиве елементе, као и верификација послатих команди у IMP SCADA систем, а потом и потврда о извршеним командама на терену. Цео процес испитивања ће се одвијати у складу са областима одговорности управљања ДЕЕС и биће подељен на осам радних локација. Свака локација ће имати по два тима: терен и зграду диспечерског центра. Испоручилац софтвера, Schneider Electric ову фазу назива Go-Live што значи примена у пракси.

Милан Васић, шеф Службе за енергетику у ЕД Зрењанин

И стручњак и ментор

Поред организовања и поделе послова у самој Служби за енергетику активно се бави и обуком младих колега које су тек почеле да раде у тој дистрибуцији

Каријера Милана Васића кренула је узлазном линијом од почетка његовог ангажовања у струци одмах након завршених студија електротехнике. То показује и податак да је примљен на конкурс који је 2012. године расписала тадашња Електропривреда Србије под називом „110 Најбољих“ када је запослено исто толико високообразованих стручњака приправника који су испунили највише критеријуме компаније.

Како каже, распоређен је у Електродистрибуцију Зрењанин на место инжењера у Служби енергетике.

– Као шеф Службе за енергетику у оквиру Сектора за планирање и инвестиције зрењанинске Електродистрибуције бавим се дефинисањем техничких решења и услова за прикључење нових корисника на електродистрибутивну мрежу као и планирањем њеног развоја – објашњава Васић.

Он истиче значај прикључења обновљивих извора енергије на електродистрибутивну мрежу, наглашавајући да свакодневно ради на пословима издавања техничких услова за прикључење електрана у статусу купца-произвођача.

Тренутно један од значајних пројеката на том дистрибутивном подручју је изградња електро-дистрибутивне инфраструктуре будућег аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад. Дуж трасе те саобраћајнице предвиђено је инфраструктурно опремање које подразумева изградњу нових електроенергетских објеката намењених за напајање одморишта, наплатних рампи и других садржаја на аутопуту. Паралелно са тим, предвиђено је и каблирање и измештање делова надземне електродистрибутивне мреже који се укрштају са трасом аутопута.

– Реч је о изузетно значајној инвестицији која се највећим делом реализује на нашем дистрибутивном подручју. Активно сам учествовао у издавању услова за пројектовање и прикључење који обухватају

ПРОГРАМ ЗА ОБУКУ МЛАДИХ КОЛЕГА

Добар стручњак треба континуирано да се усавршава – тврди Милан Васић. Зато је за младе колеге осмислио посебан програм да што детаљније савладају основне елементе електродистрибутивног система, да се упознају са прописима и процедурама рада уз безбедносне мере приликом обиласка ЕЕ објеката и мреже.

изградњу електродистрибутивних трафостаница са средњенапонским и нисконапонским водовима у зони осветљења будућег моста на Тиси, као и наплатних рампи на петљама Ечка и Арадац. У надлежности Службе за енергетику, на чијем сам челу, је и издавање услова за каблирање и измештање електродистрибутивне мреже – истиче Васић.

Како је објаснио, на подручју ЕД Зрењанин постоји више локација на којима се траса аутопута укршта са електродистрибутивном мрежом.

– Као једну од најзахтевнијих издвојио бих петљу Ечка где се поред измештања далековаода за напајање насељених места Ечка, Стајићево, Лукићево и Орловат гради и електродистрибутивна мрежа за напајање расвете и наплатне рампе. То је деоница коју смо успешно савладали – каже Васић.

Као вођа тима у Служби за енергетику, Милан Васић учествовао је и у изради студије аутоматизације електродистрибутивне мреже у сарадњи са колегама из Сектора за управљање ДСЕЕ. Такође је учесник у изради Студије дугорочног плана развоја ЕД мреже на зрењанинском дистрибутивном подручју у сарадњи са Институтом Никола Тесла у Београду.

Маријана Јојић

Улагања у развој дистрибутивне мреже на југу Србије

Електрична енергија стиже у Моравиште

Електрификација први пут за двадесетак домаћинстава

На дистрибутивном подручју Електродистрибуције Прокупље приводи се крају реализација значајног инфраструктурног пројекта – изградња трафостанице ТС 10/0,4 kV снаге 100 kVA са прикључним 10 kV водом у насељу Моравиште које се налази у предграђу Ниша, на подручју катастарске општине Меровина. Директор Огранка Електродистрибуција Прокупље Часлав Ђорђевић наводи да ће завршетком овог пројекта, после више деценија, бити решено питање електрификације насеља које никада до сада није имало снабдевање електричном енергијом.

– Моравиште броји око двадесетак домаћинстава, а мештани су годинама указивали на потребу изградње електроенергетске инфраструктуре која би омогућила нормалне услове живота и даљи развој овог подручја. На основу вишегодишњих захтева грађана, током прошле године покренуте су активности на изradi инвестиционо – техничке документације, као и поступак прибављања неопходних услова и грађевинске дозволе – каже Ђорђевић.

Након завршетка пројектно – техничке припреме, у марту ове године започети су радови на терену. Инвеститор пројекта је Електродистрибуција Прокупље, док је извођач радова компанија Електроизградња из Бајине Баште, која је ангажована на изградњи комплетне електроенергетске инфраструктуре предвиђене пројектом.

– Радови обухватају изградњу прикључног 10 kV кабловског вода од места Батушинац до Моравишта у укупној дужини од око 1200

КОНТИНУИРАНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ

Изградња нове трафостанице и припадајуће мреже представља пример континуираних инвестиција у развој електродистрибутивног система и потврду опредељења и остваривање мисије Електродистрибуције Србије да и у мањим срединама обезбеди сигурно, квалитетно и дугорочно одрживо снабдевање електричном енергијом.

метара. Поред тога, пројектом је предвиђена и монтажа стубне трафостанице ТС 10/0,4 kV снаге 100 kVA која ће представљати централни енергетски објекат за напајање потрошача у насељу. Истовремено се изводи и нисконапонска мрежа кроз само насеље у дужини од око 900 метара, чиме ће бити омогућено прикључење свих домаћинстава на дистрибутивни систем – објашњава Ђорђевић.

Укупна инвестициона вредност радова, према уговору, износи око 17,9 милиона динара. Реализацијом овог пројекта Електродистрибуција Прокупље наставља активности на унапређењу квалитета снабдевања електричном енергијом и ширењу дистрибутивне мреже и у мањим и до сада неелектрификованим срединама.

Радови су у завршној фази и у наредном периоду се очекује интерни технички пријем и пуштање постројења под напон. Ђорђевић додаје да ће након успешног окончања свих процедура, становници Моравишта добити стабилно и квалитетно напајање електричном енергијом, што ће им значајно унапредити услове живота и омогућити даљи развој овог насеља.

Слађана Манчић

Инвестиција Огранка ЕД Ниш

Нова трафостаница за Горњу Топоницу

Виши ниво сигурности и поузданости напајања за потребе здравственог система и корисника на дистрибутивном подручју Ниш

Изградњом и пуштањем у рад нове трафостанице 10/0,4 kV Топоница Психијатријска болница 2 и припадајућих 10 kV кабловских водова унапређена је сигурност и поузданост снабдевања електричном енергијом једног од најзначајнијих здравствених објеката на подручју града Ниша.

Огранак Електродистрибуција Ниш наставља реализацију инвестиционих активности усмерених ка унапређењу поузданости дистрибутивне мреже, а један од значајних пројеката успешно је окончан у насељу Горња Топоница, за потребе Психијатријске болнице. Створени су услови за квалитетније и сигурније снабдевање електричном енергијом здравственог комплекса чији рад захтева висок степен поузданости напајања електричном енергијом, имајући у виду специфичност здравствених услуга које се у болници свакодневно пружају. Стабилно и континуирано снабдевање од кључне је важности за несметано функционисање медицинске опреме, техничких система, расвете, грејања и других пратећих садржаја неопходних за рад установе и безбедност пацијената.

– У оквиру реализације пројекта изграђено је и прикључно разводно постројење 10 kV са орманом мерног места у оквиру трафостанице као и два прикључна 10 kV кабловска вода. Изведени су и пратећи радови на електроенергетској инфраструктури, укључујући постављање бетонског стуба у траси надземног вода 10 kV. Новоизграђени електроенергетски објекат повезан је на дистрибутивни систем у складу са важећим техничким стандардима и процедурама Електродистрибуције Србије

– наводи Никола Цветановић, водећи стручни сарадник у Сектору за планирање и инвестиције Огранка ЕД Ниш.

Он додаје да су пре пуштања у пробни рад урађена сва потребна техничка и напонска испитивања енергетских каблова и опреме чиме је потврђена исправност и безбедност постројења. Након спроведеног интерног техничког прегледа и пријема објекта, издат је налог за прво стављање под напон чиме је нова трафостаница почетком маја ове године званично укључена у електродистрибутивни систем.

– Изградња те трафостанице представља још један пример планског развоја дистрибутивне мреже на подручју Ниша са циљем повећања поузданости напајања и стварања квалитетнијих услова за функционисање важних јавних

институција. Посебан значај пројекта огледа се у чињеници да је реч о здравственој установи чији рад не сме бити доведен у питање услед евентуалних поремећаја у напајању електричном енергијом – закључује Цветановић.

Поред унапређења сигурности снабдевања електричном енергијом саме болнице реализацијом овог пројекта створени су и додатни капацитети за будући развој електроенергетске мреже на том подручју. Савремена опрема уграђена у трафостаницу омогућава ефикасније управљање дистрибутивним системом, једноставније одржавање и брже реаговање у случају евентуалних кварова или потреба за интервенцијама.

Слађана Манчић

Реконструкција далековода у ЕД Пожаревац

Стабилна мрежа као гарант квалитетног снабдевања

Радовима на важном далеководу у ЕД Пожаревац унапређује се квалитет снабдевања корисника

Електродистрибуција Србије наставља са унапређењем дистрибутивне мреже кроз реализацију друге фазе реконструкције 10 kV магистралног вода „ПИМ“ на подручју огранка Пожаревац, вредности око 106 милиона динара. Овај пројекат представља важан корак ка сигурнијем и квалитетнијем снабдевању електричном енергијом за потрошаче у том делу Србије.

Постојећи магистрални 10 kV надземни вод у дужини од око 32 километра један је од најдужих и технички најзахтевнијих водова у овом делу дистрибутивне мреже. Изграђен је комбиновано, на челично-решеткастим, армирано-бетонским, али и значајним делом на дотрајалим дрвеним стубовима. Траса вода протеже се од ТС 35/10 kV Голубац до крајње ТС 10/0,4 kV Кожица и највећим делом пролази кроз брдско-планински терен са густом вегетацијом националног парка Ђердап, без адекватних приступних путева. Такви услови експлоатације годинама су отежавали одржавање, продужавали време интервенција и доводили до честих прекида у напајању, због чега је овај вод препознат као један од најкритичнијих у мрежи. Уочивши проблем, ЕД Пожаревац је започела комплетну реконструкцију овог 10 kV вода.

Прва фаза овог значајног пројекта успешно је завршена прошле године, када је урађена реконструкција прве деонице од ТС 35/10 kV Голубац до насеља Брњица, вредности око 112 милиона динара. Сада је у току друга фаза пројекта у оквиру које се спроводе радови на каблирању деонице од Брњице до Кожице, чиме се постојећи надземни вод замењује савременим подземним кабловским решењем. Нова траса, дужине око 16,6 километара, прати државни пут, чиме се вод измешта са неприступачног терена и обезбеђују знатно повољнији услови за експлоатацију и одржавање.

– Реализацијом овог пројекта наши корисници добијају поуздано и квалитетно снабдевање, боље напонске прилике, смањује се губици и биће олакшан приступ и одржавање овог далековода – каже Никодин Николовски, директор огранка ЕД Пожаревац.

– Посебан значај пројекта огледа се у унапређењу напајања постојећих трафостаница у овом подручју, као и у стварању услова за даљи развој мреже и прикључење нових корисника – каже он.

Радови се тренутно одвијају планираном динамиком, а прва деоница, од стуба број 1 до стуба број 2 у дужини од приближно 2,7 километара, налази се у завршној фази реализације. Ова деоница обухвата и зону прикључења трафостанице Орлови и представља почетни сегмент нове кабловске трасе.

Завршетак свих радова предвиђених другом фазом планиран је у наредних 12 месеци, а радове изводи фирма Електромонтажа из Краљева, уз учешће подизвођача.

Завршетком овог пројекта, Електродистрибуција Србије додатно потврђује своју посвећеност модернизацији мреже и унапређењу квалитета услуге, са циљем обезбеђења сигурног, поузданог и дугорочно одрживог снабдевања електричном енергијом.

Бојан Радојевић

На зрењанинској мрежи још три соларне електране

Соларни панели за добробит животне средине

Произведена електрична енергија користиће се за предају у дистрибутивну мрежу и напајање сопствене потрошње сваке соларне електране појединачно

На дистрибутивном подручју Огранка Електродистрибуција Зрењанин пуштене су у пробни рад соларне електране у Новом Бечеју и Сечњу.

Софија Туцић шеф Службе за припрему и надзор инвестиција у Сектору за планирање и инвестиције у ЕД Зрењанин објашњава да је за потребе прикључења оба електроенергетска објекта изграђен нови грађевински објекат, као и објекат места прикључења (ОМП), у којем је смештено префабриковано 20 kV разводно постројење.

– Соларна електрана B4M Solutions у Новом Бечеју је снаге 5 MW и поседује нови антенски стуб за монтажу антене повезане са даљинском станицом унутар ОМП-а. Место везивања прикључка на дистрибутивни систем електричне енергије је

постојећи челично-решеткасти стуб у траси 20 kV далековода, извод Кумане из трафостанице 110/20 kV Нови Бечеј – каже Туцић.

Соларна електрана EUROSOLAR налази се у Сечњу и такође је даљински управљива, а место везивања прикључка на дистрибутивни систем је 20 kV кабловски извод Сечањ из трафостанице 110/20 kV Бежејци.

Та соларна електрана садржи 24 једнака инвертора номиналне снаге 100 kW. Произведена електрична енергија биће коришћена за предају у дистрибутивну мрежу и напајање сопствене потрошње.

Туцић истиче да су у току радови на прикључењу још једне соларне електране на дистрибутивну мрежу. Реч је о електрани B2 Sunspot 2 снаге 10 MW која се налази у

ванграђевинском подручју Кикинде у Мокрину.

– То је прва електрана у Србији која има трекаре, уређаје који прате положај Сунца и окрећу панеле тако да се постигне оптимални упадни угао сунчевих зрака на панеле. На овај начин се обезбеђује максимални степен ефикасности фотонапонских панела – истакла је она.

За потребе прикључења електране на дистрибутивни систем у току је адаптација постојеће неопремљене 20 kV изводне ћелије у изводно-мерну ћелију, која се налази у склопу 20 kV разводног постројења у трафостаници 110/20 kV Кикинда 2. Соларна електрана садржи 33 једнака инвертора номиналне снаге 300 kW. Пуштање у пробни рад овог објекта биће у току лета.

Маријана Јојић

Прикључена фотонапонска електрана Мајаковски

Зелена енергија за нишко насеље Дуваниште

Пример сарадње комуналног сектора и Електродистрибуције Србије

Електродистрибуција Србије обезбедила је све услове за прикључење фотонапонске електране Мајаковски снаге 72 kW на дистрибутивни систем. То је део пројекта „Зелена топлана“ у нишком насељу Дуваниште.

– Ово је један од многих примера успешне сарадње комуналног сектора и Електродистрибуције Србије. На надстрешници јавног паркинга налази се соларна електрана која истовремено производи топлотну и електричну енергију из обновљивих извора и има статус купца-произвођача. Део произведене електричне енергије користиће се за потребе котларнице Мајаковски, док ће вишак бити предат у дистрибутивни систем електричне енергије. На тај начин смањује се потрошња фосилних горива и доприноси се заштити животне средине у граду који се дуги низ година бори са загађеношћу ваздуха током грејне сезоне – рекао је Никола Цветановић, водећи стручни сарадник за припрему и надзор инвестиција у нишкој Електродистрибуцији.

Додаје да Електродистрибуција Србије има важну улогу у овом процесу. Служба за припрему и надзор инвестиција обезбедиће уговор о пружању услуга прикључења и омогућити сигурну и формалну интеграцију електране у систем изградњом прикључка. Без ових корака, електрана не би могла да постане део мреже и да обезбеди стабилно снабдевање енергијом за котларницу и шири систем.

Према подацима Службе за припрему и надзор инвестиција у Огранку Електродистрибуција

ДОКАЗАНА САРАДЊА

Зелена топлана Мајаковски показује да су партнерство и координисан рад локалних комуналних предузећа и Електродистрибуције Србије од пресудног значаја за убрзање енергетске транзиције. Док локална предузећа обезбеђују инфраструктуру и управљају системом, ЕДС гарантује да се произведена енергија користи у складу са прописаним техничким и безбедносним стандардима. Управо тај спој омогућава да се пројекти попут Мајаковског реализују без ризика и са дугорочним ефектима за заједницу.

Ниш, одобрена снага за преузимање енергије из дистрибутивног система фотонапонске електране Мајаковски износи 200 kW, док је одобрена снага за предају енергије у систем 72 kW. Електрана има два инвертора снаге по 36 kW, који раде у паралелном режиму са мрежом.

Како објашњава Цветановић прикључење је планирано као трајно у постојећи орман мерног места на фасади објекта Топлане, која се напаја са нисконапонске разводне табле у ТС 10/0,4 kV Мајаковски 1. За заштиту инвертора и елемената расклопне опреме електране примењују се две врсте обезбеђења, а то су системска заштита и заштита вода електране. Деловањем ових заштита на спојном прекидачу аутоматски се прекида паралелни рад електране са дистрибутивним системом електричне енергије. Поред обавезе уградње заштитних уређаја, прописано је и да прикључење мора бити изведено уз потпуну синхронизацију са мрежом.

Тамара Величковић Славковић

Београдски енергетски форум 2026

Експанзија зелених извора енергије

Складиштење електричне енергије постаје кључни предуслов за ефикасну интеграцију обновљивих извора и очување стабилности електроенергетског система

Далибор Николић, директор Техничког система Електродистрибуције Србије (ЕДС), говорио је о изазовима и решењима за прикључење електрана из обновљивих извора енергије (ОИЕ) на дистрибутивни систем на завршном панелу Београдског енергетског форума.

Панел је био посвећен темама флексибилности, дигитализације, примене вештачке интелигенције и тржишног дизајна, са посебним освртом на улогу дистрибутивних система у интеграцији обновљивих извора у националну мрежу. Учесници су анализирали како нове технологије и иновативни модели управљања могу да допринесу стабилности система, већој ефикасности и бољем коришћењу постојеће инфраструктуре.

– Основна функција Електродистрибуције Србије је да у сваком тренутку обезбеди стабилно, сигурно и континуирано снабдевање електричном енергијом за око 3,9 милиона мерних места. Да би то постигла, компанија је у претходном периоду уложила значајна средства у унапређење мреже и других сегмената електроенергетског система. Један од најзначајнијих пројеката је аутоматизација средњенапонске дистрибутивне мреже. Увођење

напредних система управљања, дигитализација и примена вештачке интелигенције кључни су за оптимизацију рада система – рекао је Николић.

Он је додао да су за даљу експанзију обновљивих извора енергије неопходна додатна улагања у дистрибутивну мрежу, како би се повећали капацитети за прихват нових произвођача и обезбедила сигурност снабдевања.

– Интересовање корисника за прикључење постројења из обновљивих извора је велико. Вишак произведене енергије може се предати дистрибутивном систему или пласирати на тржиште електричне енергије. Управо зато фокус се све више помера са саме чисте производње ка системима за складиштење, односно батеријским постро-

јењима. Овај вид складиштења постаје неизоставан за ефикаснију интеграцију ОИЕ и стабилност система. Да бисмо одговорили на изазове балансирања, неопходна су даља улагања у мрежу – нагласио је Николић.

У оквиру панела разматран је и регулаторни оквир, као и тржишни дизајн. Истакнута је потреба за већом флексибилношћу тржишта електричне енергије и бољом координацијом између оператора система, инвеститора и доносилаца одлука.

– Дистрибутивни систем је изложен различитим притисцима, од регулаторних захтева на националном нивоу који имају свој темпо реализације, до изазова у процесу издавања прикључака и техничких ограничења. Процес усклађивања прописаних мера са реалним капацитетима система као и проналажење начина за њихово проширење траје већ неколико година. Развој флексибилнијег тржишта захтева додатна улагања у балансне механизме и наставак дигитализације – поручио је Николић.

Закључак панела је да успешна енергетска транзиција захтева синергетски приступ, комбинацију технолошких иновација, инвестиција и адекватних јавних политика.

P. E.

УМРЕЖАВАЊЕ

Београдски енергетски форум (БЕФ 2026), одржан 11. и 12. маја у организацији портала Balkan Green Energy News, окупио је више од 450 учесника из више од 30 земаља. Представници енергетског, економског и институционалног сектора разменили су мишљења и искуства о кључним питањима енергетске транзиције, инвестиција, декарбонизације и енергетске безбедности.

Одржани шести спортски сусрети запослених у ЕДС

Победа тимског духа

Такмичило се 450 учесника у 12 дисциплина, екипа СО Југоисток на првом месту

Дружење, фер и спортско надметање обележили су шесте спортске сусрете запослених у Електродистрибуцији Србије који су одржани од 14. до 17. јуна у Кладову. Екипа СО Југоисток је овогодишњи победник у генералном пласману.

На отварању игара, на којима се надметало 450 учесника у 12 дисциплина, присутнима је срећу и коректну борбу пожелела Биљана Комненић, в. д. директора Електродистрибуције Србије.

– Као што знате, у претходном периоду било је много изазова, али захваљујући заједничком труду, раду и залагању свих вас успешно смо превазишли све ситуације. Покренули смо важне пројекте, чија је реализација у току, па од вас очекујем да овај тимски дух пренесете и на пословни план, знање и искуство имате, како бисмо тај посао завршили квалитетно и на време – рекла је Комненић.

Запослени су имали прилику да одмере снаге и докажу своју спремност у екипним и индивидуалним спортовима. Организована су такмичења у одбојци, малом фудбалу, баскету, пикаду, шаху, стрељаштву, стоном тенису и спортском риболову. Традиционално, најзанимљивија дисциплина је монтерско пењање на

стуб. Женски део колектива такмичио се у стрељаштву, стоном тенису, пикаду и одбојци, а у ревијалном делу мешовите екипе опробале су се у дисциплини бацање плочица.

Након три дана такмичења, иза победника из Ниша, друго место је припало СО Електросрбија Краљево, док је треће место заузела екипа СО Центар Крагујевац.

Циљ овогодишњих игара био је јачање тимског духа и међусобно повезивање колега ван свакодневног радног окружења. Атмосфера је од

самог почетка па све до завршне вечери била испуњена позитивном енергијом, здравим такмичарским духом и гласном подршком са трибина.

– Изузетно смо поносни на одзив и срчаност коју су наше колеге показале и доказале током такмичења. Заједништво и солидарност смо из канцеларија пренели на терен. Победнички пехари су додељени најбољима, али стварни победници смо сви, јер заједно смо јачи – рекао је Бранко Томић, председник Синдиката радника ЕДС, на затварању спортских сусрета.

Р. Е.

Одржана Конститутивна седница новог сазива ГО

Бранко Томић једногласно изабран за председника

Конститутивна седница новог сазива Главног одбора Синдиката радника Електродистрибуције Србије одржана је 13. маја 2026. године у Лозници и тиме је окончан изборни процес за мандатни период 2026-2031.

Од укупног броја чланова, који износи 7.268 на изборима су гласала 5.764 члана, односно 79,3 одсто.

На седници је за председника Главног одбора Синдиката радника ЕДС једногласно изабран Бранко Томић, који је и до сада обављао ту дужност. Потпредседници су Зоран Ранковић, Бобан Стојковић, Жарко Вучетић, Владимир Стојковић и Миливоје Марковић. Чланови ГО Синдиката радника Електродистрибуције Србије са подручја Краљево су

Александар Миливојевић, Дарко Радовић, Драган Перковић, Дејан Бранковић, Владимир Рилак, Рамиз Ахметовић, Драган Јовановић, Драган Илић, Милан Илић, Драган Петровић, Миодраг Спасојевић, Дејан Лукић, Драган Степановић, Миливоје Марковић и Предраг Секулић. Чланови ГО са подручја Београд су Мирослав Остојић, Милош Марић, Владимир Кезовић, Игор Стојковић, Драган Глишић, Дејан Степић и Срећко Ђорђевић. Са подручја Нови Сад чланови ГО су Слободан Чернели, Далибор Вишњић, Влатко Беловуковић, Драган Милијашевић, Петар Мурић, Золтан Такач и Симон Царан. Са подручја Ниш чланови ГО су Драган Петровић, Ивана

Зељковић, Мирољуб Јанковић, Ратомир Маринковић, Дарко Стојановић, Милош Аранђеловић и Дејан Станковић. Чланови ГО са подручја Крагујевац су Миомир Маринковић, Младен Гајић, Милија Ђоровић и Зоран Стефановић.

За генералног секретара Синдиката радника ЕДС изабран је Владимир Шијаковић.

Р. Е.

Дуално образовање у Нишу

Школовање кадрова спремних за рад

Ученици Електротехничке школе „Никола Тесла“ кроз сарадњу са Електродистрибуцијом Србије стичу практична знања и трасирају пут ка запослењу

Сарадња Електродистрибуције Србије, Огранак Ниш, и Електротехничке школе „Никола Тесла“ успешан је пример реализације модела дуалног образовања. Програм омогућава ученицима да током школовања стичу искуство у реалном радном окружењу уз подршку стручњака из ЕДС-а, што им даје предност да по завршетку школе одмах започну рад без додатних обука.

Ученици другог и трећег разреда образовног профила електромонтер мрежа и постројења похађају праксу у Електродистрибуцији паралелно са редовном наставом. На тај начин допуњују теоријска знања стечена у школским клупама, развијају радне навике, вештине, одговорност као и осећај припадности тиму.

Пре почетка практичне наставе ученици у просторијама нишке ЕД пролазе обуку из безбедности и здравља на раду како би се упознали са регулативом и ризицима током рада. Практичну наставу прате координатори из ЕТШ, а ЕДС обезбеђује услове за квалитетну праксу, инструкторе које је обучила

Привредна комора Србије, као и систем праћења и оцењивања ученика. Подршка у виду накнада за рад, превоз и исхрану омогућава им да се осећају као равноправни чланови колектива.

– Наш циљ је да ученицима омогућимо да већ током школовања стекну практична знања и вештине, као и да се упознају са реалним радним условима. За школу је овакав модел наставе од великог значаја, јер се образује кадар који је преко потребан привреди. Последњих година сведоци смо да временске непогоде показују колико је снабдевање електричном енергијом важно за свако домаћинство и индустрију. У таквим ситуацијама сваки секунд је драгоцен, а брзо отклањање кварова постаје приоритет. Зато је подмлађивање кадрова у компанијама, па и у ЕДС-у, неминовно. Занимање електромонтера већ је дефицитарно и на тржишту рада нема довољно стручњака. Управо зато дуално образовање представља кључни механизам за обезбеђивање нових генерација професионалаца

– истиче Милан Здравковић, руководилац Службе за одржавање ЕЕО, СН и НН у Огранку Ниш и један од инструктора у пројекту. Заједно са колегом Бојаном Здравковићем, електромонтером нишке Електродистрибуције, свакодневно улаже труд да ученицима пружи практична знања и да их припреми за будуће радне задатке.

Здравковић додаје да програм дуалног образовања у сарадњи са ЕДС-ом траје више година, а недавно је полигон за практичну наставу потпуно обновљен ради безбедности ученика и бољег квалитета наставе. У обнови су поред радника Огранка Ниш учествовали и сами ученици ЕТШ „Никола Тесла“.

Сарадња нишке ЕД и Електротехничке школе „Никола Тесла“ показује како образовне институције и привреда могу заједнички да граде кадровску базу будућности. Ниш је тиме постао пример добре праксе у Србији где се образовање и привреда спајају ради стварања стручних и мотивисаних кадрова за енергетски сектор.

Тамара Величковић Славоковић

Јован Главоњић – врхунски електромонтер и угледни воћар

Вредне руке све послове заврше

Пењалицама до врха у својој професији, малином до светског тржишта

У нашим редовима имамо колегу који је чинио чудеса приликом отклањања кварова на електродистрибутивној мрежи изазваних невременом током протекле зиме. То изгледа лако зато што је Јован Главоњић, врхунски мајстор. И на радничким спортским играма је поново освојио медаљу. Тврди да су исти такви и његове колеге из екипе Тихомир Ковачевић и Иван Радовановић, али и да погон Гуча има још много квалитетних људи.

За изузетне напоре и посвећен рад у тешким условима био је један од малобројних колега који су у Палати Србије добили захвалницу из руку председника Владе Србије Ђура Мацута и потпредседнице Владе и министарке привреде Адријане Месаровић. Једне дневне новине су га у наслову представиле као „лице свих електромонтера хероја из леденог таласа“.

У ствари, то је само једна страна лица ошинута ветром, друга је опаљена јаким сунцем из његовог воћњака. На свом имању у Вичи код Гуче има засаде од два хектара под малинама сорте Виламет и Фертоди. На мањем делу плаца су јагоде Алба и Клери и малине Лох Нес.

ПРИЗНАЊЕ ОПШТИНЕ ЛУЧАНИ

На свечаном обележавању Дана општине Лучани 10. јуна Јован Главоњић као монтер Електродистрибуције Србије је заједно са колегом Тихомиром Ковачевићем добио признање за изузетне резултате постигнуте у раду и стваралаштву који су од значаја за развој општине. Ово признање односи се заправо на пожртвован и професионалан однос према послу протекле зиме у време снежних непогода.

У дану одвојеном за интервју, Јован је ишао на терен јер су грмљавина, киша и јак ветар изазвали кварове на мрежи.

– Обуо сам радне ципеле у шест сати ујутру, а скинуо их пола сата пре поноћи. Такав је наш посао и много га волим. Ја рачунам да нисам ухватио дан ако се не попнем на један стуб и ако нешто не „опослим“ на имању. У воћарству су велика улагања, много се и ради, а висина цене воћа је неизвесна. То је велика борба којој је исход непознат. Жена и ја смо једно другом јак ослонац. Судбина је удесила да смо обоје велики радници. Замислите само који посао она мора да уради кад треба да спреми два obroка дневно за више од 40 берача. Син и ћерка су на факултету, али ту су кад је сезона радова у јеку – каже Главоњић.

Отац и дедови су исто били воћари, али су Јован и његов рођени брат знатно проширили засаде и сада максимално користе плодну земљу коју поседују. Ипак, каже да он осим ове прегалачке има и другу страну, ону драгачевску. Воли музику и весеља. На она која је недавно правио долазило је и по 450 људи, јер како народна изрека каже „уз песму и рад, сваки терет је лакши“.

Игор Андрић

Куманица и Давидовица, манастири на реци Лим

Време и место чуда

Манастир походе и православни и муслимани зато што светитељ не гледа веру, него муку човекову

У Европи нема реке на чијем је обалама толико манастира и црква као на Лиму. Средишње место на његовим обалама представља чудесна, али и чудотворна Куманица. Изникла је између царске лавре Милешево и дивне Давидовице. У близини је црква Светих Петра и Павла и стари манастир Вољевац, које је градио Стефан Немања.

Куманица је смештена у храстовој шуми, под окомитом стеном, на простору између два гранична прелаза Србије и Црне Горе, код Бродарева. Налази се на магистралном путу између Пријепоља и Бијелог Поља, а административно је у општини Сјеница. Уз манастир је једна станица пруге која спаја Београд и Бар. Иако се до њега може аутом, возом и кајаком, каже се да Куманица бира ко ће јој доћи.

Ова светиња, окружена снажним ауром тајновитости, чува

мошти свог оснивача Светог Григорија Куманичког, за кога се верује да је био велики испосник који је чинио чуда још за живота у XIV веку и од тада није престајао да исцељује. Молитве из пећинске испоснице вековима тихо одјекују, а светац помаже да слепи прогледају, хроми проходају, а нероткиње рађају. Ипак, ту је највише деце са различитим проблемима, само она ту могу да у пукотинама стена спазе беле ласице, које су невидљиве оку грешника. Таква дечја сведочанства су бројна.

Манастир походе и православни и муслимани зато што светитељ не гледа веру, него муку човекову. Мистици „малог Острога“ доприноси и предање у које верују многи монаси и ходочасници да манастир на Григоријевом месту чува у ствари самог Светог Саву. Оно за сада није историјски потврђено,

НОВЕ МРЕЖЕ У БЛИЗИНИ МАНАСТИРА

У погону Пријепоље које припада ЕДС огранку Ужице интензивно се ради на расплету 10 kV водова из ТС 35/10 kV Велика Жупа. У Бродареву, где су оба манастира из наше приче су крајем прошле и почетком ове године реконструисане три мреже ниског напона, а већи број ће бити урађен у блиској будућности.

али се претпоставља да су Срби сачували мошти вољеног светитеља тако што су Турцима уместо њих потурили посмртне остатке неког преминулог монаха.

Давидовица је задужбина сина Вукана Немањића Димитрија, у монаштво Давида. Цркву је изградио 1282. године на темељима византијске базилике из шестог века. Уговор о њеној градњи се чува у Дубровнику што је за оно време изузетна реткост. У цркви је сахрањен и ктиторов унук Вратислав Немањић, отац кнегиње Милице који је у народним песмама опеван као Југ Богдан. Сматра се да ту почивају и његови синови. Миту иде у прилог и то што је назив оближњег села Гробнице, а најбројнија фамилија су Богдановићи који тврде да су потомци старог Југ Богдана.

Уколико желите да осетите дух немањићке старе Рашке, идите у манастире на Лиму, чим вас одаберу и позову.

Игор Андрић

Бања Кањижа

Право место за породични одмор у природи

Градић препун зеленила и близина реке Тисе само су неки од предуслова да посета овом месту остане једна дивна успомена

У североисточном делу Бачке, близу границе са Мађарском и на самој обали реке Тисе, налази се прелепо место пуно зеленила и предивне архитектуре, Кањижа. За већину нас прва асоцијација је бања. Међутим, она није само лечилиште, већ је место које нуди одмор од градске жеге и мир после урбаног начина живота.

Кањижа данас по својој архитектури подсећа на средњоевропске градиће, са приметним утицајем барокног и сецесијског стила. Оно што на први поглед приметите у Кањижи су уређеност и чистоћа улица, као и тихи, љубазни и ненаметљиви људи који су ту да помогну како би ваш боравак био што лепши

и пријатнији. У самом центру места налази се Градски трг, у чијем оквиру је Градска кућа, предивне архитектуре, у стилу сецесије, типично здање за ту епоху са бочним торњем који делује импресивно. Ова грађевина представља један од највреднијих архитектонских споменика сецесије у Војводини. Одмах поред ње је православна црква посвећена Светом арханђелу Михаилу на коју се надовезује Главна улица препуна трговинских радњи, кафића и посластичарница. Са друге стране трга налази се основна школа, а прекопута ње је католичка црква Светог Петра. Кањижа има доста уређених паркова, а најпознатији припада бањском комплексу. Поред уређених стаза и богате флоре може се похвалити и великим бројем ретких врста дрвећа. Свако ко дође на рехабилитацију у овом парку може наћи свој кутак за одмор. Бања Кањижа се налази на ободу места. Она је један од најпознатијих рехабилитационих центара која има термо-минерале воде температуре до 72 степена и лековито блато за лечење бројних здравствених проблема. Специјализована је за болести реуме, кичменог стуба и лечење неуролошких проблема.

Бисер бање је шеталиште поред Тисе. Уређена стаза се простире од силоса са једне, до моста на улазу у Нови Кнежевац, са друге стране.

ИЗЛЕТИ

За оне који нису љубитељи пасивног одмора, препорука је да обиђу околину која има шта да понуди. Само пар минута вожње колима, преко моста, дели вас од Новог Кнежевца, најсевернијег места у Банату. Река Тиса је у овом делу природна граница између Баната и Бачке. Ако кренете на другу страну, 25 километара од Кањиже налазе се Суботица и Палићко језеро. У непосредној близини Кањиже је гранични прелаз Ђала са Мађарском и бање Мако и Морахалом, као и град Сегедин.

У склопу кеја налази се и камп „Тиски цвет“ за све љубитеље ове врсте одмора. Овај крај је познат и по феномену цветања Тисе, који се догађа једном годишње. Место је настало због близине реке Тисе и укрштања путева од севера ка југу. По неким старим документима Кањижа је у давној прошлости била краљевски посед, да би након ослобођења од Турака постала део одбрамбеног граничног подручја. Током 1791. године ово насеље напушта велики део Срба, након чега долази до масовног насељавања Мађара којима се указом из 1773. године изједначавају права са Србима. Наредних 150 година овај градић доживљава велики развој, како пољопривредни тако и по броју насеља.

Руководство Електродистрибуције Србије је препознало овај драгуљ на северу Војводине где је на обали Тисе изграђен објекат, који постоји дуги низ година, за одмор и рекреацију свих запослених који желе да уживају у чарима нетакнуте природе.

P.E.

Електрификација Руме

Борба за модерно осветљење у срцу Срема

Прве сијалице засветле су у Руми 1913. године када је Војводина била у саставу Аустроугарске монархије

Крајем 19. и почетком 20. века почиње изградња низа локалних електричних централа и увођење електричне енергије у градове и насеља у Војводини. У то време привредни развој било ког дела земље био је окосница за напредак, па су концесије и обрт били основе које су одређивале карактер и темпо електрификације и Руме, међу осталим градовима.

Развој светске привреде одразио се и на начин пословања у том делу Срема, где се у рукама занатлијских, земљорадничких и трговачких породица налазио индустријски капитал. Ничу фабрике, разгранав се производња и расте потреба за изградњом комуналне и саобраћај-

не инфраструктуре, граде се пруге чиме се омогућава повезивање са „далеким светом“. Све ово је утицало да се по угледу на развијене државе почне са планским уређењем улица и са њиховим осветљавањем. Једина дилема румских власти била је да ли да оно буде плинско или електрично.

О томе шта се даље дешавало са електрификацијом Руме може се прочитати у прилогу Добривоја Митровића у листу „Грађа“ у којем пише да је коначно 1913. године склопљен Уговор о електрификацији који је одобрила Земаљска влада, између градске општине и Деоничарског друштва за електрична и прометна

постројења у Будимпешти „ради добаве електричне енергије у градску Општину Рума“. По њему, предузетник ће о свом трошку изградити далековод од електричне централе у Сремској Митровици до Руме. Напон електричне енергије у далеководу требало би да износи 20.000 волти док би се мрежа у граду постепено напонски смањивала до 6.000 волти.

Одређено је да водови могу бити надземни и подземни, а да ће се трансформатори налазити у нивоу улице, у кућицама од ватросталног материјала. Како каже Митровић, Општина је имала право да контролише јачину јавне расвете о свом трошку. Струја се пуштала само у одређеним сатима, најчешће од 15.00 до 18.00 часова у летњим месецима, а у јутарњим сатима од 4.00 до 8.00 часова.

Електрана у Сремској Митровици редовно је снабдевала Руму електричном енергијом, но то није било довољно да задовољи потребе развијеног занатства, па је затражено да се електрична енергија користи током целог дана. Због тога су монтирани претварачи који су трофазну наизменичну струју претварали у једносмерну и паралелно путем акумулаторских батерија обезбеђивали је и у време када електрана у Сремској Митровици није радила.

И тако је струја постала свакодневница у Руми, и користила се уз бројна правила регулисана Уговором начињеним на немачком и хрватском језику овереним потписима и печатом Деоничарског друштва за електрична и прометна предузећа, тадашњег начелника Волтмана и заступника Георгија Стајића и Ладислава Јанча.

Пред почетак Другог светског рата снабдевање електричном енергијом било је из локалних електрана, све до 1955. када је почела изградња снажне преносне електромереже и преко ње повезивање потрошача у Војводини са моћним и издашнијим изворима за производњу електричне енергије у Србији.

Приредила Маријана Јојић

5
ЗЛАТНИХ
МОНТЕРСКИХ
ПРАВИЛА

1

**ИСКЉУЧЕЊЕ УЗ
ВИДЉИВ ПРЕКИД**
(ако је конструктивно изводљив)

2

**СПРЕЧАВАЊЕ СЛУЧАЈНОГ
ПОНОВНОГ УКЉУЧЕЊА**
(закључавање-блокирање и
постављање опоменских таблица)

3

**УТВРЂИВАЊЕ
БЕЗНАПОНСКОГ
СТАЊА**

4

**УЗЕМЉИВАЊЕ
И КРАТКО
СПАЈАЊЕ**

5

**ОГРАЂИВАЊЕ ОД ДЕЛОВА
ПОД НАПОНОМ И ОЗНАЧАВАЊЕ
И ОГРАЂИВАЊЕ МЕСТА РАДА**

БЛИЖИ ВАМА

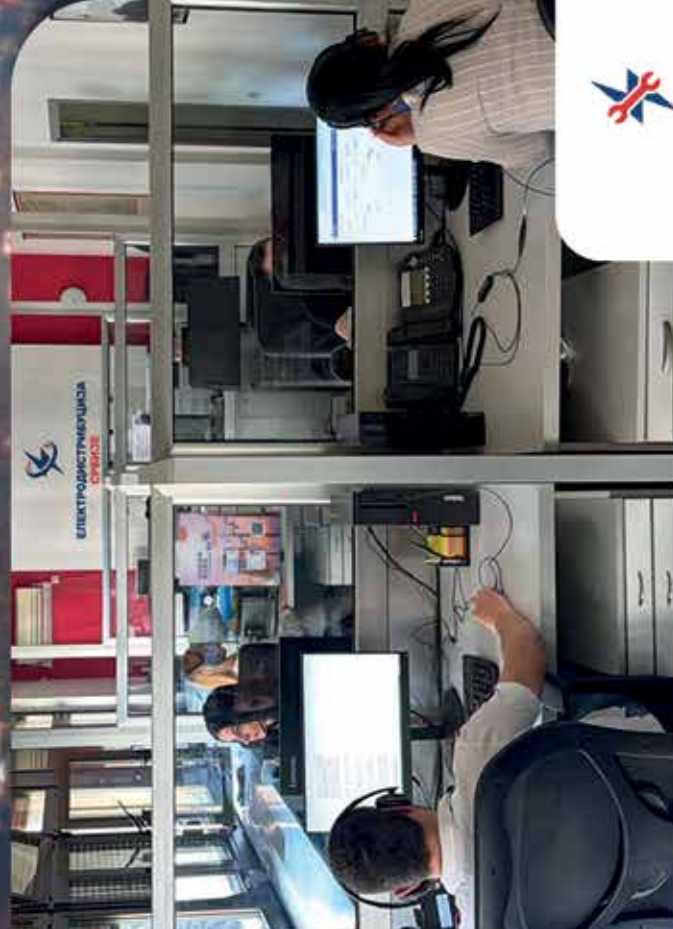
**КОНТАКТ
ЦЕНТАР**

**АПЛИКАЦИЈА
ЕД СРБИЈЕ**

**СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ
НА ЈЕДНОМ МЕСТУ**

БЕСПЛАТАН ПОЗИВ

0800 360 300

**ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА
СРБИЈЕ**

**ПРИЈАВА
КВАРА**

**ПРИЈАВА
СТАЊА
БРЗОГА**

ПРИГОВОРИ

**ПРИЈАВА
НЕОВЛАШЋЕНЕ
ПОТРОШЊЕ**